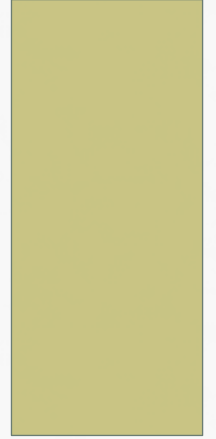

RES ELEKTRİK PROJELENDİRME SÜREÇLERİ

OZAN BASKAN
OZAN.BASKAN@KESIR.COM.TR
+90(539) 785 9714

ÖZET

- Önbilgi
- Projelendirmeye Bakış
- Elektriksel Tasarım Ön-Hazırlık
- Enterkonnekte Sistem Bağlantısı (TEİAŞ, TEDAŞ)
- RES Tesisi Proje Onayı (EİGM)
- Uygulama Deneyimleri
- Soru & Cevap

ÖNBILGI

- Kesir Mühendislik
  - www.kesir.com.tr
  - info@kesir.com.tr
  - +90 (216) 466 43 06 (pbx)

Muhendislik
Proje & Mühendislik

Trafo Bakım
Trafo Bakım

Deney Laboratuvarı
Deney Laboratuvarı

Proje Yonetimi
Proje Yonetimi

Montaj
Montaj

Pano Üretimi
Pano Üretimi

Scada ve Otomasyon
Scada ve Otomasyon

Santral Çözümleri
Santral Çözümleri

Test ve Devreye Alma
Test ve Devreye Alma

Network & Haberleşme
Network & Haberleşme

Yüksek Gerilim Kablo
Montaj ve Test

İşletme ve Müşteri Eğitimi
Müşteri Eğitimi

ÖNBILGI

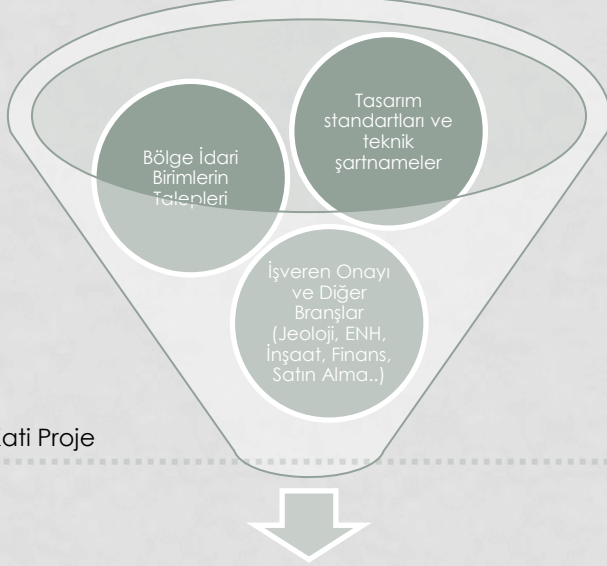
- Ozan BASKAN
  - Elektrik Yüksek Mühendisi
  - Proje & Mühendislik Bölüm Müdürü
  - ozan.baskan@kesir.com.tr
  - +90 (539) 785 9714
  - LinkedIn:
<https://tr.linkedin.com/pub/ozan-baskan/16/b46/a6b>

PROJELENDIRMEYE BAKIŞ

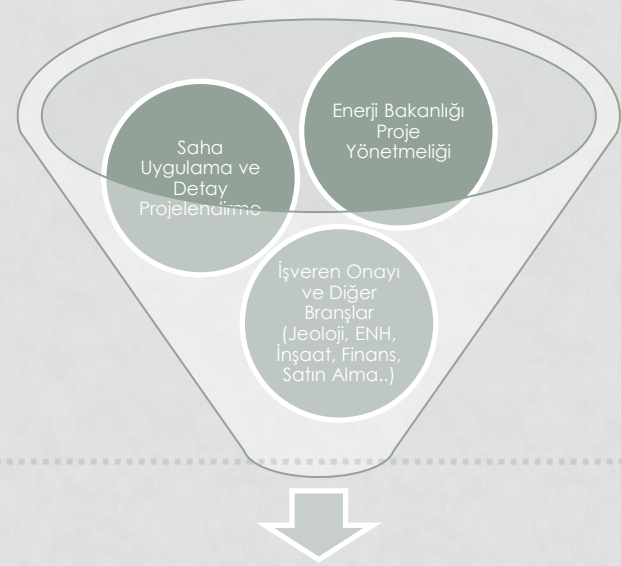
Ön-Lisans & Finansman Süreci

Projelendirme

Yatırım & Kati Proje

Enterkonnekte Sistem Bağlantısı Proje Onayı (TEİAŞ, TEDAŞ)

RES Tesisi Proje Onayı (EİGM)

Geri Ödeme & İşletme

GEÇİCİ KABUL

\$\$\$

PROJELENDİRMEMEYE BAKIŞ

RES TESİSLERİ İÇİN PROJE ONAY SÜRECİ

Referans: ENERJİ ve TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

09.01.2015 Tarihli Elektrik Tesislerinin Proje Onay ve Kabul Yetkilendirmeleri

ELEKTRİKSEL TASARIM ÖN-HAZIRLIK

- Elektrik Projesi Tasarımına Başlamadan Önce: Anahtar Sorular:
  - Türbinlerin konumları, sayıları belirlendi mi?
  - Türbin elektriksel özellikleri neler?
    - Kurulu güç (aktif, reaktif), gelecek planları?
    - Yükseltici Trafo ve RMU nerede?

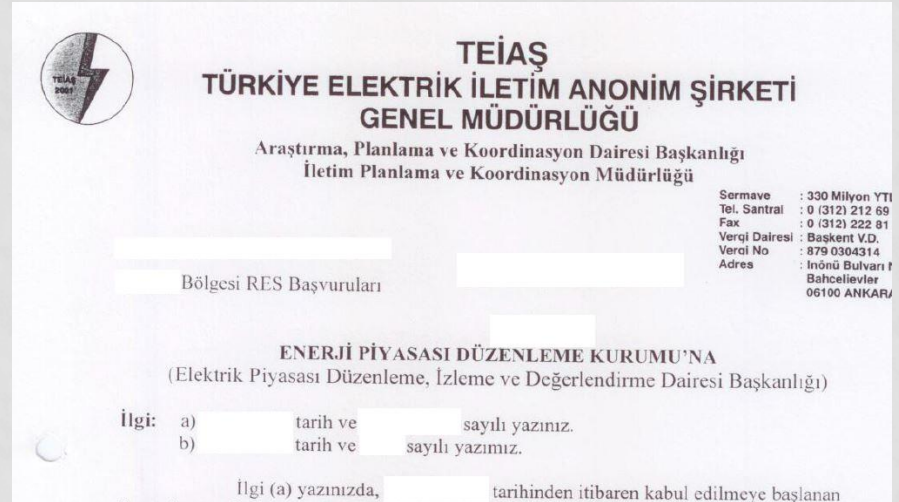
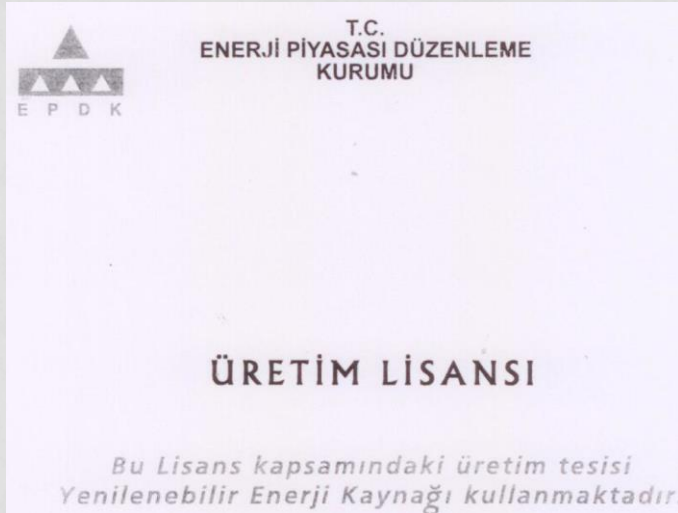
Case No	Case Name	P[kW]	Q[kVar]
1	100%_Qmax	3300	1932
2	50%_Qmax	1650	2200
3	10%_Qmax	330	2200
4	100%_Qmin	3300	-1273
5	50%_Qmin	1650	-2200
6	10%_Qmin	330	-2200
7	100%_Qmax_TSO	3300	Varies
8	100%_Qmin_TSO	3300	Varies
0*	100%_Ideal_Condition	3300	470

Table 2 - Load Flow Base Case Definitions (Output per Generator)

*The ideal condition case is for information only.

ELEKTRİKSEL TASARIM ÖN-HAZIRLIK

- Elektrik Projesi Tasarımına Başlamadan Önce: Anahtar Sorular:
  - Bağlantı Anlaşması veya Bağlantı Görüşü (TEİAŞ)
  - Ön-Lisans (EPDK)
  - Tesis şebeke bağlantı noktası, yollar, arazi sınırları, ÇED Uygun Belgesi
  - Enerji nakil hattı projesi

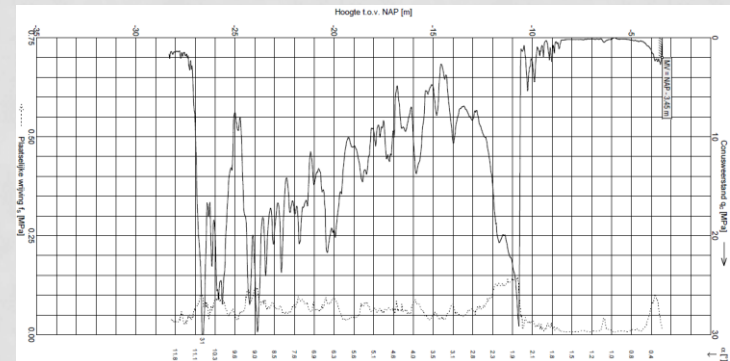
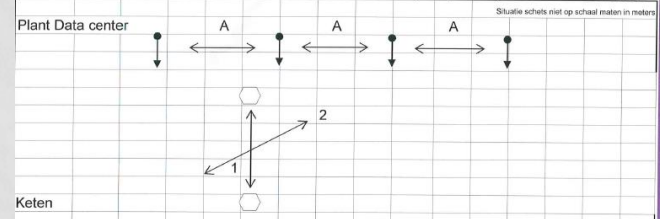

ELEKTRIKSEL TASARIM ÖN-HAZIRLIK

- Elektrik Projesi Tasarımına Başlamadan Önce:
Anahtar Sorular:
  - Toprak Özgül Direnç Raporları
  - Zemin Etüt Raporları
  - Tesis Bilgi Formu
  - ÇED Raporu

Aantal meters tussen de aarding (A)										
A	0,5	1	2	3	5	7	10	15	30	
(R) 1	5,2	2,39	1,04	0,59	0,28	0,15	0,1	0,06	0,02	
(R) 2	5,31	2,31	1,05	0,61	0,27	0,16	0,1	0,06	0,03	
Berekening		2*π*A*R=Ω in meters								
Ohm/m										
1	16,33	15,01	13,1	11,1	8,79	6,59	6,28	5,65	3,77	
2	16,67	14,51	13,2	11,5	8,48	7,03	6,28	5,65	5,65	
A = Afstand										
R = Meetwaarde										

meetwijze: 4 punts volgens de WENNER methode

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
MÜDÜRLÜĞÜ - ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİNDEN SORUMLU ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

T.C. ...
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Sayı :
Konu : ÇED Görüşü

RES)

İlgi: tarihli yazınız.

ELEKTRİKSEL TASARIM ÖN-HAZIRLIK

- Lisans sahibi firmanın projeye bakış açısı ?

Schneider
Electric®

Pelsan
Aydınlatma®

HES Kablo®

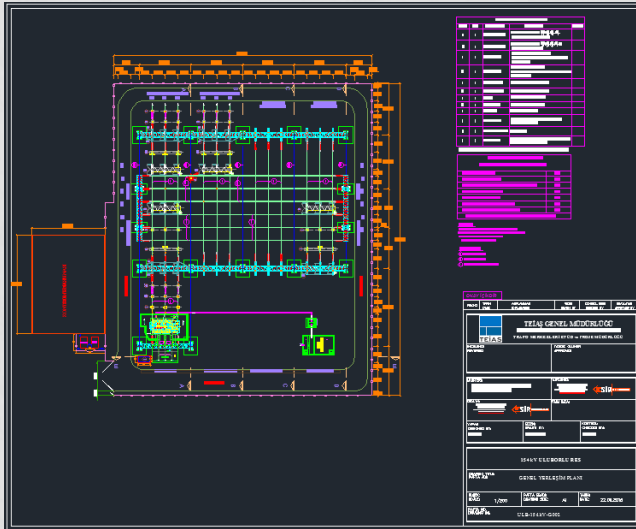

ABB 170 kV Kesici®

ENTERKONNEKTE SİSTEM BAĞLANTISI ELEKTRİK PROJE ONAYI

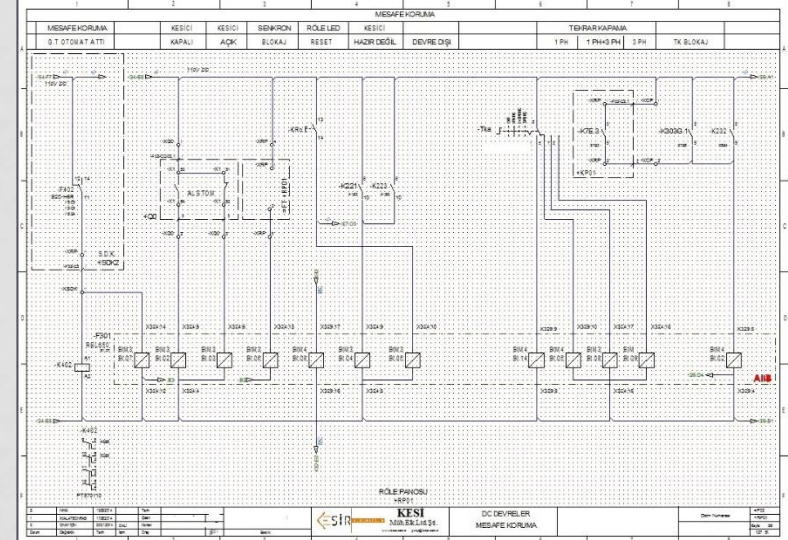
- TEİAŞ Elektrik Proje Onay yetkisi, RES projelerinde iletim seviyesindeki şalt sahası ve enerji nakil hattı işleri ile sınırlıdır.
- Genellikle dağıtım seviyesindeki projeler Dağıtım Bölgesi yetkili firmaları ile ve Enerji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından onaylanır.
- İletim Seviyesi Şalt Elektrik Projelerini ikiye ayırabiliriz.

PRIMER

Kesir Mühendislik®

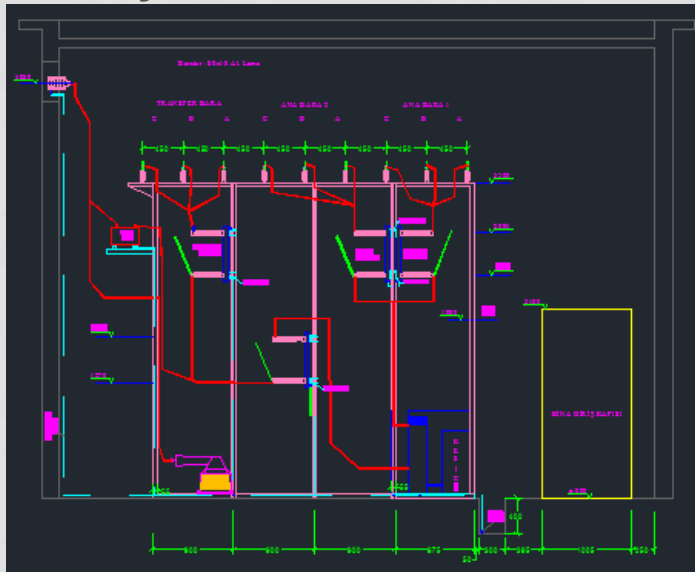
SEKONDER

Kesir Mühendislik®

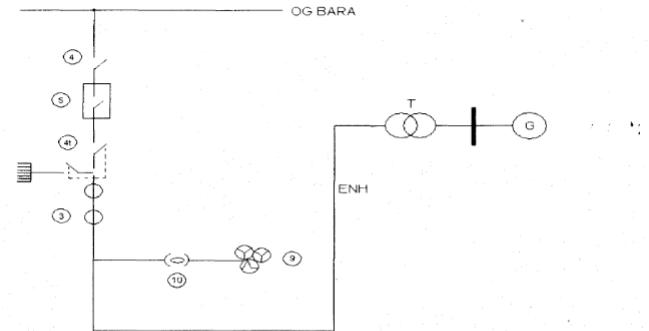
ENTERKONNEKTE SISTEM BAĞLANTISI ELEKTRİK PROJE ONAYI

- Dağıtım seviyesinden bağlı tesislerde dahi TEİAŞ Elektrik Proje Onayı gerekebilir.
- TEİAŞ İş Güvenliği Yönetmeliği Madde 69 - TEİAŞ'ın belirlediği "Otoprodüktör fider kriterleri" ile TEİAŞ sistemine 36 kV ve altındaki gerilimle bağlanan Elektrik üretim santrali, otoprodüktör ve otoprodüktör gruplarının bağlandığı hücrelerde yapılacak çalışmalarda; tersten enerji olup olmadığı mutlaka kontrol edildikten (Gerilim dedektörü vb.) ve topraklama işlemi yapıldıktan sonra çalışmalara başlanacaktır.

Kesir Mühendislik®

DAĞITIM TESİSLERİNE BAĞLANACAK ÜRETİM SANTRALLERİ İÇİN FİDER KRİTERLERİ

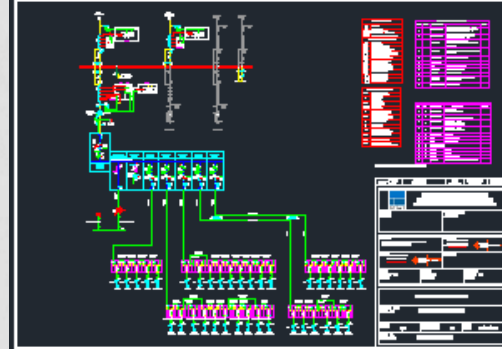
No	Adet	Karakteristik
3	3	.... kV, .../5-5 A, 16 kA 0,2sFs5+5P10 10+10 VA
4	1	.... kV,630-1250 A, 16 kA
4t	1	.... kV,630-1250 A, 16 kA
5	1	.... kV,630-1250 A, 16 kA
9	3	.... kV, (....+√3) / (0,1+√3) / (0,1+√3) kV, * 10+10 VA Sn:0,5+3P
10	3	.... kV, 2A dahili sigorta

Enterkonnekte Sistem Bağlantısı Elektrik Proje Onayı

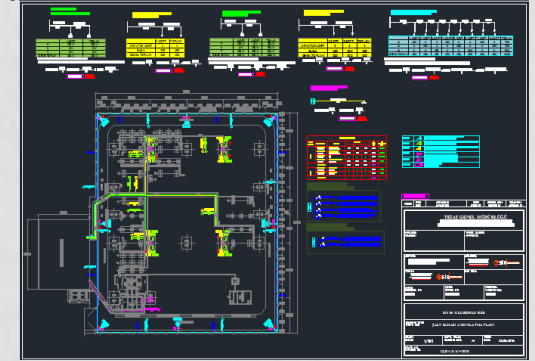
Mevzuat Kapsamında Hazırlanması İstenen 154
veya 380 kV Trafo Merkezi Elektrik Projeleri:

(Elektrik Tesisleri Proje Yönetmeliği 30.12.2014. EK 2.B)

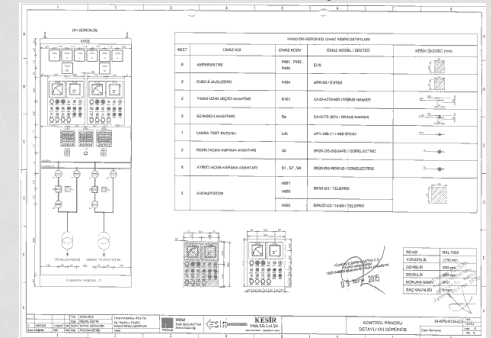
- Kısa Devre Hesabı
- Röle Koordinasyon Hesapları
- Topraklama Hesabı & Projesi
- Gerekli Hallerde Kullanılacak Malzemelerin Garantili Karakteristikleri ve Boyut Çizimleri
- Aydınlatma Hesabı
- Teknik Şartname
- TM/Şalt Sahası Genel Yerleşim
- Tek-Hat Şeması
- Sekonder Koruma ve Kumanda Kontrol Sistemleri

Örnek Tek-Hat
Şeması
Kesir Mühendislik ®

Örnek
Aydınlatma
Projesi

Sekonder Proje
Kesir Mühendislik ®

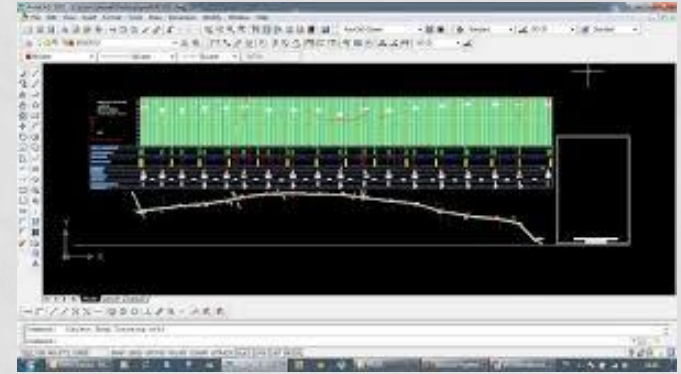
ENTERKONNEKTE SISTEM BAĞLANTISI ELEKTRİK PROJE ONAYI

- Mevzuat Kapsamında Hazırlanması İstenen 380, 154, 36 kV ve altı Enerji Nakil Hattı Elektrik Projeleri:

(Elektrik Tesisleri Proje Yönetmeliği 30.12.2014. EK 2.C)

- Kısa Devre Hesabı
- Direk ve Travers Seçim Listesi
- Şehim Şablonu ve Şehim Hesapları
- İletkenlerin Akım Taşıma, Gerilim Düşüm ve Güç Kaybı Hesapları
- Enerji İletim Hattı Profili
- Kablo Serimi Uygulama
- Kablo Bölümlenme, Çaprazlama ve Topraklama Projeleri
- Kablo Güzergahı ve Kablo Serimi Nihai Projeleri

ENH Model - www.elektrotekno.com®

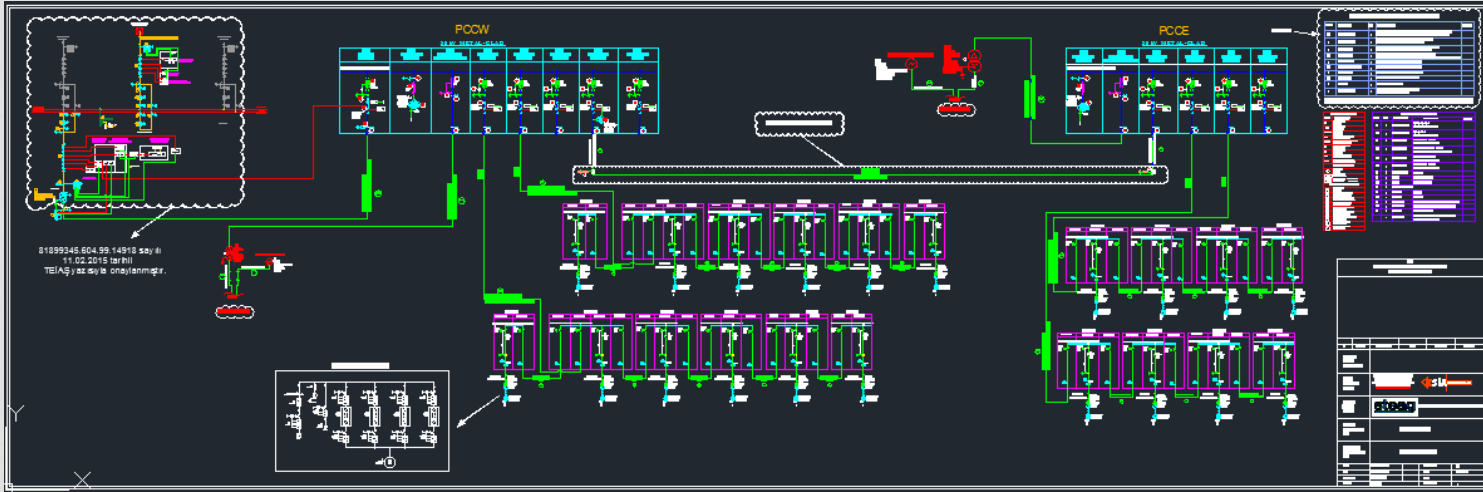

154 kV ENH - Kesir Mühendislik®

RES TESİSİ ELEKTRİK PROJE ONAYI

- RES tesislerinin elektriksel iç yapısı EİGM tarafından onaylanır. Son onayı alınan iş ve en fazla klasör/detayın verildiği proje paketidir.
- Lisanssız tesisler TEDAŞ tarafından onaylanmaktadır.
- Standartlara bağlı kalarak elektriksel tasarımın en değişken olduğu proje paketidir.
- Anahtar pafta; Yönetmelikte 7, 8 numara ile belirtilen OG ve AG tek-hat şemalarıdır. Yazılan her karakter, bir mühendislik hesabı veya teknik standarda bağlı kalarak mühendislik bilgisi, işveren talepleri ve diğer branşların geri bildirimlerine göre değişecektir.
  - İki türbin arasındaki yol, kamulaştırma sebebi ile değişir ise, XLPE kablo metrajı değişecektir.
  - Kontrol binasına yüksek miktarda yük çeken bir cihaz eklenir ise, (HVAC gibi) tüm AC kablo listesini, kesitleri, belki yardımcı servis trafo büyüklüğünü dahi etkileyecektir.

RES TESİSİ ELEKTRİK PROJE ONAYI

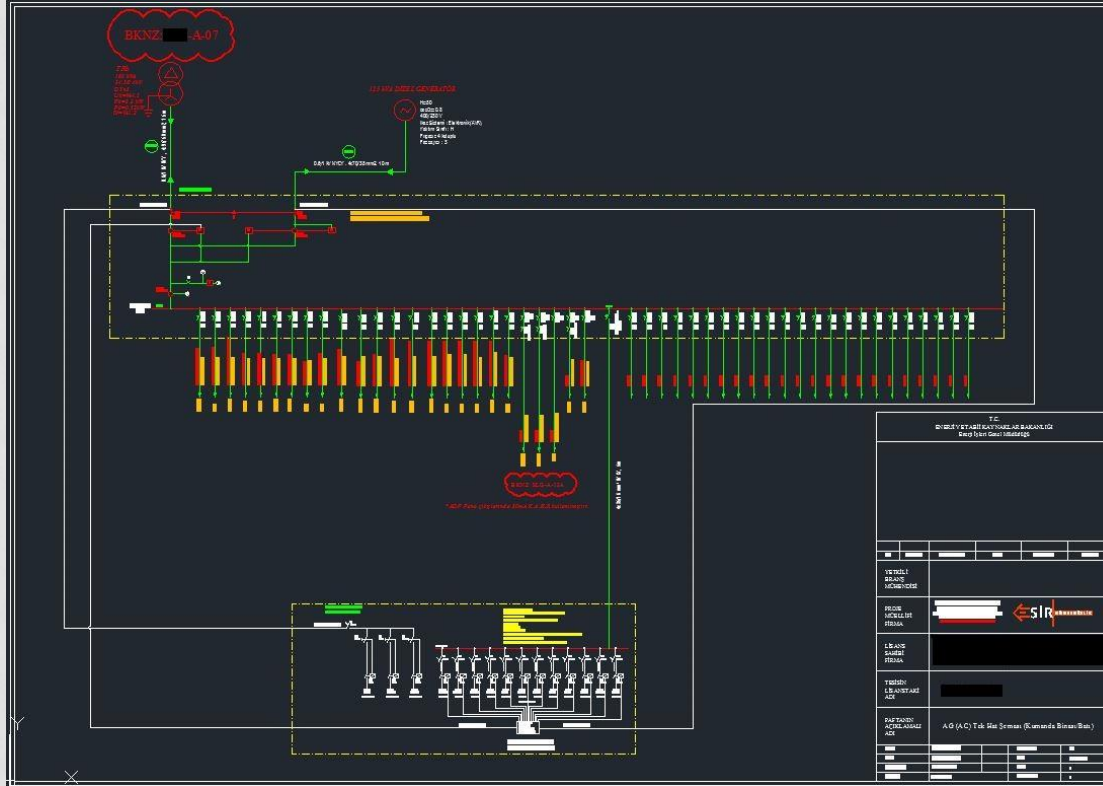

OG Tek-Hat Şeması - Kesir Mühendislik®

- YG bağlantı noktası ve basit karakteristikleri
- XLPE kablo veya havai hat metraj, kesit ve türü
- Tesisin OG seviyesi, türbin sayısı, RMU tipi
- Türbin varsayılan elektriksel özellikleri (güç faktörü, trafo gücü vb.)
- Ölçü & Koruma ekipmanları
- Yardımcı servisler, OG hücre özellikleri

RES TESİSİ ELEKTRİK PROJE ONAYI

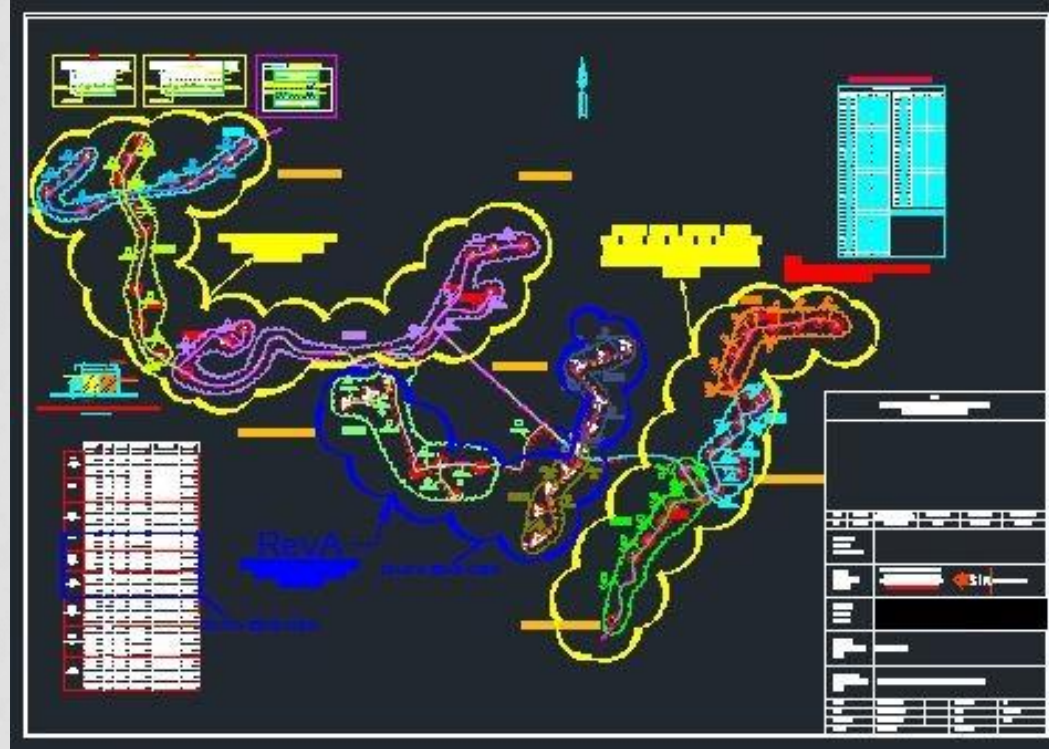

AG Tek-Hat Şeması - Kesir Mühendislik ©

- Tüm aydınlatma sistemi sigortaları
- HVAC
- Kontrol Panoları ve SCADA sistemi
- Yangın Algılama
- LAN, WAN ve Fiber Altyapı Beslemeleri
- CCTV, UPS, DC Sistemler
- Dizel jeneratör beslemeleri (acil durumda)
- Kompanzasyon

RES TESİSİ ELEKTRİK PROJE ONAYI

- Kablo Güzergah Planı

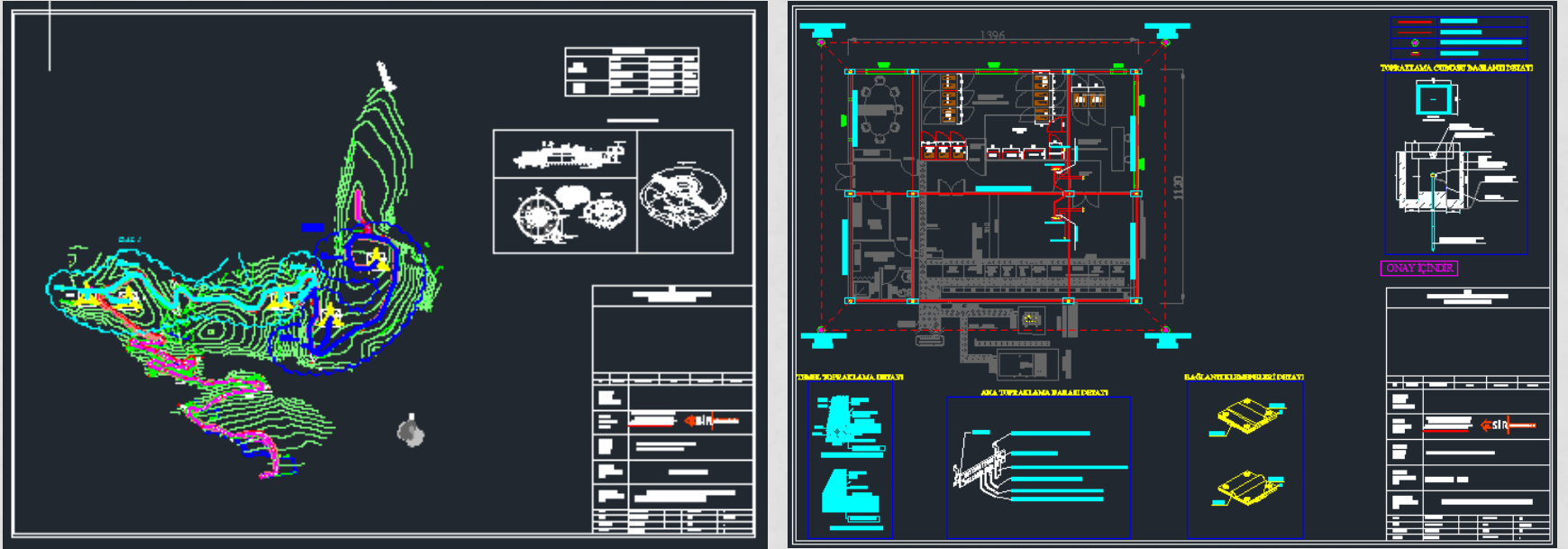

Kesir Mühendislik ®

RES TESİSİ ELEKTRİK PROJE ONAYI

- Topraklama ve Yıldırımdan Korunma Projeleri
  - Kontrol Binası ve Türbinler için ayrı ayrı hazırlanır.
  - Her türbin için toprak özgül direnç ölçümü mutlaka yapılmalıdır.
  - Tüm tesisin tek bir topraklama iletkeni ile bağlanması maliyetli olmasına karşın en sağlıklı yöntemdir.

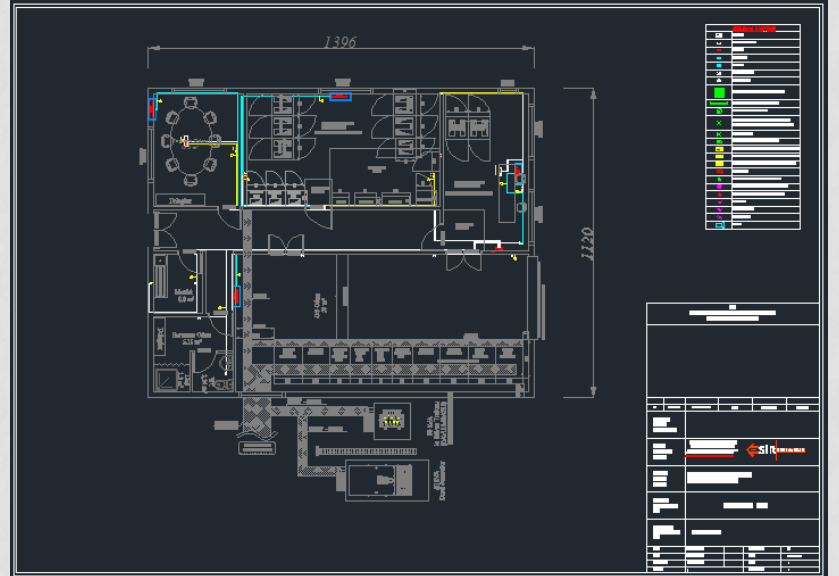
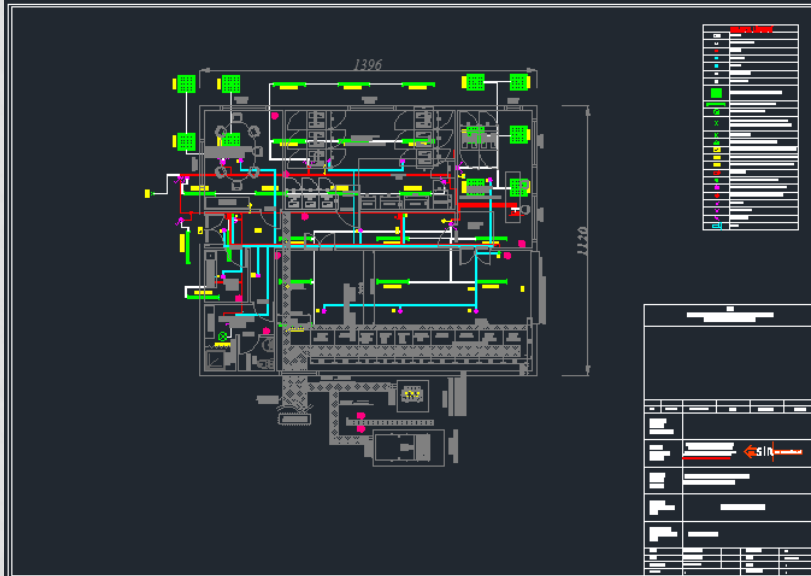
Kesir Mühendislik ®

RES TESİSİ ELEKTRİK PROJE ONAYI

- Aydınlatma ve İç İhtiyaç Projeleri:
  - Genellikle merkez binalar için hazırlanır. Kombine prizler, aydınlatma armatür tipleri gibi detaylar şartnameler çerçevesinde seçilir. Her ayrı bölüm için aydınlatma miktarları için lümen cinsinden hesap yapılmalıdır.
  - Genellikle türbin yolları aydınlatması kullanılmamaktadır. Sadece türbinlerin iç ihtiyaç trafolarından beslenen basit aydınlatma armatürleri kullanılması yeterlidir.

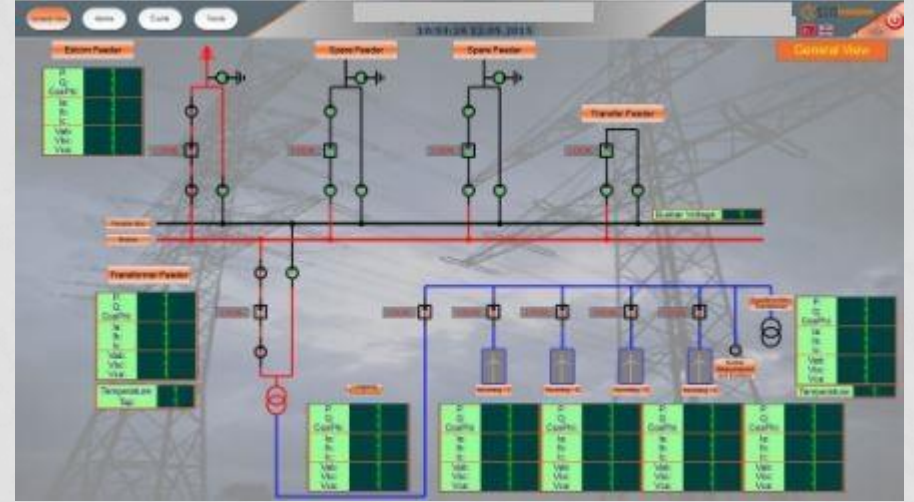
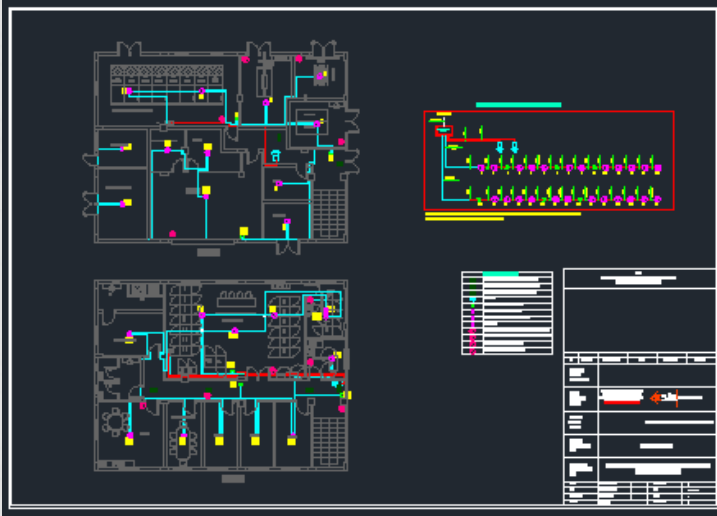
Kesir Mühendislik ®

RES TESİSİ ELEKTRİK PROJE ONAYI

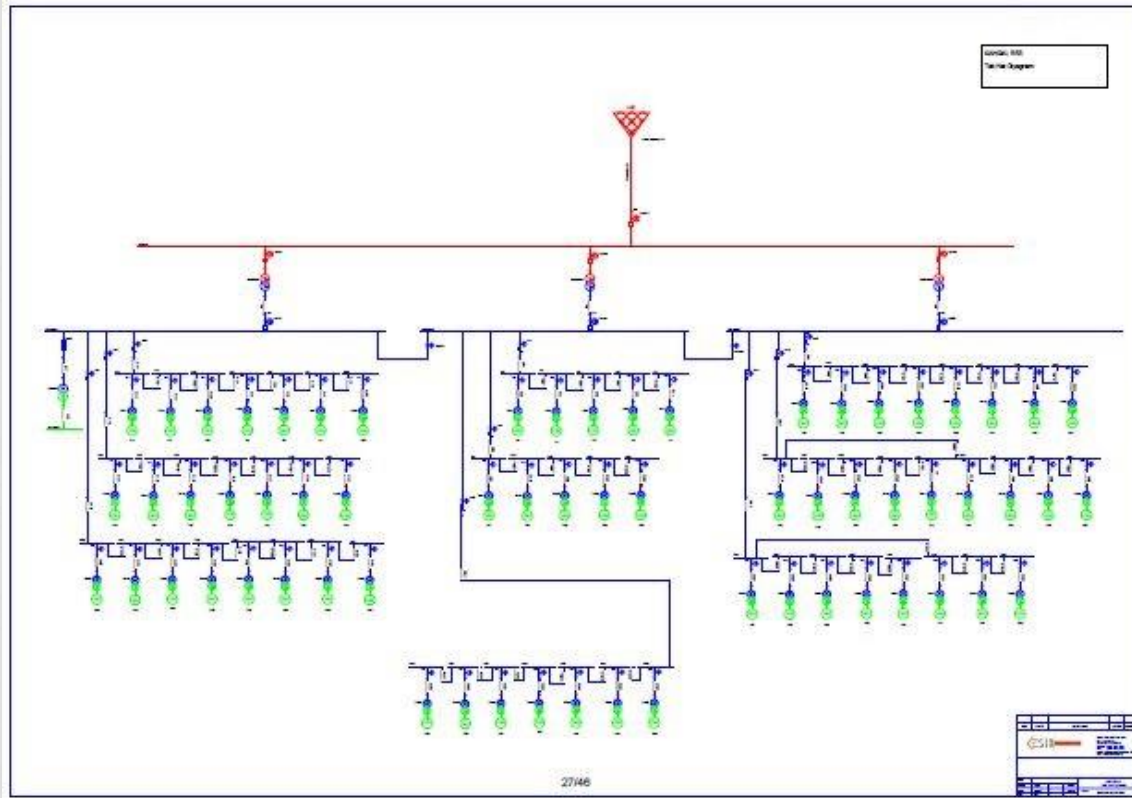
- Yangın Algılama, SCADA ve CCTV Sistemi
  - Kontrol binası için yangın algılama sistemi konması gereklidir.
  - Türbinlerin özel tasarlanmış sistemleri mevcut olmalıdır. (Üretici tarafından)
  - Genel SCADA ve CCTV sistemi işletme için gereklidir. Şalt, Kontrol Binası, Türbinler ve tüm sistemlerin tek bir noktada kayıt altına alınması doğacak arızaların daha hızlı bulunmasını sağlayacaktır.

Kesir Mühendislik ®

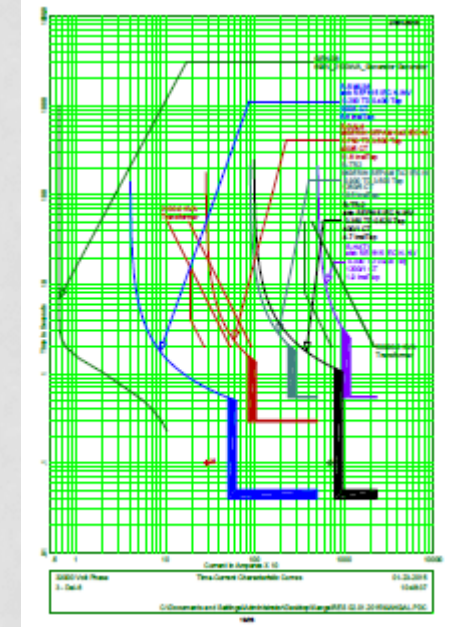

RES TESİSİ ELEKTRİK PROJE ONAYI

- Kısa Devre ve Röle Koordinasyon Hesapları

Kesir Mühendislik ®

UYGULAMA DENEYİMLERİ

- XLPE kablo siparişinde mutlaka kablo çekim listesi hazırlanmalı, çekilen kabloların nerelerde/nasıl saklanacağı planlanmalıdır.
- Kontrol binasına mümkünse yedek oda veya odalar içerisinde boş alanlar bırakılmalıdır.
- Dağıtımdan bağlı tesisler, bağlandıkları fider ile bu fiderin TEİAŞ barasına bağlantı noktasını otoprodüktör olarak donatmak zorundadırlar. (Geri ödemeye tabi değildir...)
- Gelecekte eklenebilecek türbinler, güç artırımı gibi konular mutlaka projelendirme sürecinde değerlendirilmeli ve tasarımda bir miktar pay bırakılmalıdır.

Kesir Mühendislik ®

SORU & CEVAP

